

Tyckt och tryckt

Under denna vinjett görs klipp och kommentarer.

FLEMMING BAK POULSEN

Det fromma bekymret

FRÅN DEN DANSKA TIDSKRIFTEN *Budskabet* hämtar vi även denna gång en ledare (nr 01-2008) som noterat renlärighetsiverns komplikationer och manar till slät panna i full gudstillit. Här får vi också kort möta den i vårt grannland allestädes närvarande Søren Kierkegaard.

Det är väl inte många kristna som anser att det är fromt att bekymra sig. Vi vet nämligen att Jesus har sagt: "Gör er inte bekymmer för ert liv, vad ni skall äta, eller för er kropp, vad ni skall klä er med" (Luk. 12:22). Att bekymra sig är meningslöst för den som tror på den Gud som sörjer för himlens fåglar och markens liljor. En människa är nämligen långt mer värd än alla världens blommor och alla himlens fåglar. Och dessutom tjänar det ingenting till att bekymra sig: "Vem av er kan med sitt bekymmer lägga en enda aln till sin livslängd?" Det är alltså inte fromt att bekymra sig, eftersom det har Jesu ord emot sig.

Därför är det lite märkligt att man inte omedelbart förknippar ordet "fromhet" med ett liv i obekymrad tillit till Gud. Bekymmer är inte fromhet, och ändå tycks det ibland som om det skulle vara särskilt fromt att ha en bekymmersrynka i pannan. Men detta "fromma bekymmer" handlar inte om de kroppsliga behoven utan har oftast ett mer andligt innehåll. Det är ett bekymmer över vår tids andliga förfall, över den utveckling vi ser i kristna sammanhang eller över vilka konsekvenser det kan få om vi öppnar för det ena eller det andra.

MÄNSKLIGT BEKYMNER

Vi brukar säga att det är mänskligt att bekymra sig. Det stämmer så till vida att väldigt många människor gör det. Men Søren Kierkegaard vänder på det hela i flera av sina *Opbyggelige taler*, där han utlägger Jesu ord om bekymmer. Kierkegaards väg ut ur bekymret är att vi genom att se på fåglarna och liljorna ska lära oss "att nöja oss med att vara människa". Bekymret är alltså i slutändan inte mänskligt – det leder bort från det sant mänskliga. Bekymret är nämligen människans meningslösa försök att bli sin egen gud, att ta sitt öde i sina egna händer. Det som bekymrar oss är ju ofta allt det som vi inte kan styra över, det vi – när allt kommer omkring – bara tacksamt kan ta emot ur Guds hand. "Vem av er kan med sitt bekymmer lägga ett enda år till sin livslängd?" Det är varken sunt eller bra för en människa att göra sig själv till gud. Därför vilar det något hämmande och mänskligt begränsande över bekymret. "Bekymmer tynger en mans hjärta, ett vänligt ord ger det glädje" (Ords. 12:25).

Och på motsvarande sätt kan det ligga en stor befrielse i att vara tvungen att nöja sig med att vara människa, att vila i att det viktigaste i våra liv har lyfts ut ur våra händer – och ligger tryggt i Guds. Eller som Kierkegaard uttrycker det: "Att vara beroende av sina skatter det är beroende och tung trälldom; att vara beroende av Gud, helt beroende, det är oberoende."

... ändå tycks det ibland som om det skulle vara särskilt fromt att ha en bekymmersrynka i pannan

DET FROMMA BEKYMRET

Men det fromma bekymret, då? Det är väl helt i sin ordning att lägga pannan i djupa veck när det inte bara handlar om mig själv, utan om så viktiga saker som kyrkans framtid och den andliga linjen och utvecklingen?

Både nej och ja.

Nej: Vi behöver inte ”bekymra ihjäl” oss – minst av allt när det gäller andliga förhållanden. Om det är något område där vi ska lära oss att nöja oss med att vara människor, så är det just detta. Också Petrus liksom Paulus förmanar oss att inte bekymra oss över något, utan i stället kasta alla bekymmer på honom som har omsorg om oss (1 Petr. 5:7, Fil. 4:6). Alla våra bekymmer har det bäst hos Gud. Det är *Guds* kyrka och han har själv lovat att dödsrikets portar inte ska få makt över henne (Matt. 16:18). Därför är det bättre för oss att be honom att hålla sitt löfte, än att gå och bekymra oss över om han verkligen klarar detta.

Dessutom kan det fromma bekymret lätt sprida sig som ringar på vattnet och utvecklas till en begränsande bekymmerskultur i en andlig rörelse. ”Det är inte direkt fel eller oförsvarligt, men det är bekymmersamt.” Bekymret sitter liksom i väggarna och dränerar på initiativ. Man blir rädd för att tänka nytt för det finns säkert någon som tycker att det är ett steg i fel riktning. Också på det andliga området har bekymret något hämmande över sig.

Det finns alltså goda skäl att bekämpa också det fromma bekymret genom att kasta det på Gud.

Ja: Det finns faktiskt en positiv – och viktig – form av ”bekymmer” på det andliga området. Paulus talar på ett ställe om hur bekymmer för församlingarna trycker honom (2 Kor. 11:28). Men det är bekymmer med en annan klang: en klang av omsorg, vägledning och kärlek. Det är tydligt i Paulus brev att detta ”omsorgsbekymmer” också får honom att sätta gränser där evangeliet är hotat i församlingarna. Men det

sker aldrig i bekymrets form – och det ligger det en poäng i: Vi förmanas aldrig att vara bekymrade över den andliga utvecklingen, men vi förmanas att vara uppmärksamma och på vår vakt inför det som hotar det goda evangeliet som vi har fått oss anförtrött.

Vi ser denna poäng i Jesu tal om de tider av trångmål som ska komma för kyrkan (Matt. 24, Luk. 21). Där lämnas inte utrymme för att göra sig bekymmer, något som annars är den spontana reaktionen hos många av oss när vi läser om Jesu förutsägelser. I stället förmanas vi att stå fasta och be om styrka. Med andra ord förmanas vi att nöja oss med att vara människor – och överlämna bekymret och det stora ansvaret åt Gud. När vi tror på Gud, den evige och allsmåttige, som vår omtänksamme Far, så har bekymret egentligen inte något fotfäste hos oss. Därför kommer Jesus också med en anmärkningsvärd uppmaning in i detta sammanhang: ”Men när detta börjar ske, så räta på er och lyft upp era huvuden, ty då närmar sig er förlossning.” (Luk. 21:28).

”Men välsignad är den man som förtröstar på Herren, den som har Herren till sin förtröstan. Han är som ett träd planterat vid vatten och som sträcker ut sina rötter till bäcken. Det fruktar inte om hetta kommer, dess löv är alltid gröna. Det blir inte förskräckt [*Det bekymrer sig ikke*], om ett torrt år kommer och det upphör aldrig att bära frukt.” (Jer. 17:7–8).

Övers. från danskan Gunilla Davidsson. Bearb. av red.

*Man blir
rädd för att
tänka nytt
för det finns
säkert någon
som tycker
att det är ett
steg i fel
riktning*

Hur ska en gudstjänst firas?

ÖNSKEMÅLET OM ETT FULLÖDIGARE församlingsliv och församlingssamfund i lågkyrkliga sammanhang gör sig i ökande grad gällande bland såväl yngre som äldre. Det väcker också motstånd och starka reaktioner. Denna "rörelse" är inte isolerad till vårt land utan iakttagbar även i våra närmaste grannländer. I följande ledare diskuterar Mikkel Vigilius en av de nya frågor som följer därmed. Artikeln har varit publicerad i Budskabet (nr 3-2007) och återges *in extenso*.

Hur når man fram till en gemensam förståelse?

"Allt under ett tak!" Det har många missionsvänner önskat sig de senaste åren, att ha församlingssamfundet samlat i ett enda hus. Resultatet har blivit ett ökande antal missionsförsamlingar.

När hela församlingssamfundet samlas under ett och samma tak, blir några saker enklare, men det medför också en svår och viktig utmaning: Att bygga upp en evangelisk gudstjänst – hur gör man det?

I den *Augsburgska bekännelsen* finns det ett avsnitt som handlar om detta: "Det är inte nödvändigt, att det överallt finns likartade mänskliga traditioner och riter eller ceremonier..." (artikel 7).

Här sätts klara ord på att gudstjänstens yttre form är ett *adialforon*. Det finns inte bara *ett* riktigt sätt att hålla kristen gudstjänst på för varje tid och på varje plats. Här finns frihet.

Fast det gör det inte lättare att hitta en gudstjänstform för vår tid. Snarare tvärtom, för åsikterna går i isär – också bland missionsvänner.

En del vill föra missionshusets informella mötesform vidare. Andra föredrar kyrkans (folkekirkens) högtidliga liturgi. Åter andra önskar karismatiska former. Några menar, att gudstjänsten bör inriktas på att nå icke-kristna, medan andra betonar på att musiken bör tilltala de unga. Några önskar en gudstjänst ledd av församlingens ledare. Andra vill hellre ha en

fri form, som alla på jämställd fot kan präglas. Hur gör man då? Hur når man fram till en gemensam förståelse?

Det är mycket som klarnar när vi går till Bibeln. Här blir det för det första klart att vår frihet på detta område faktiskt inte är en frihet att forma gudstjänsten efter våra egna önskemål, ideal och tankar. Gud har nämligen själv tankar om gudstjänsten, dess syfte och innehåll. Och hans tankar gäller för alla tider och kulturer. De är förpliktande för oss även idag. Det vi har frihet till är att hitta former som tillgodoser och uttrycker Guds tankar och därmed tjänar hans frälsande gärning hos oss.

Om vi skall klara av att göra detta måste vi först fördjupa oss i Guds tankar. Utan Bibelns ord blir vi oundvikligen präglade och styrda av den rådande tidsandan och kulturen. Vi är barn av vår tid, och vår tid kännetecknas inte minst av att sätta människan i centrum och inrätta allt efter hennes önsknings och behov. Guds tankar har en annan inriktning. Ingen kommer emellertid till en riktig förståelse av Guds tankar utan att komma in i en personlig kontakt med Gud själv.

När Gud vill ge oss insikt i det som har med hans person och hans gärningar att göra börjar han med att låta oss möta honom själv, sådan som han är. I Ordet möter han oss i sin upphöjda helighet och i sin obegripliga nåd i Jesus. Här verkar han både anfäktelse, tro på Jesus och ett nytt liv i hjärtat. Här, och bara här, förstår vi inifrån vem Gud är och hur vi bör komma inför honom – i fruktan, tillbedjan, lyhördhet och i jublande tack och glädje över frälsningen i Jesus. Verkligen andlig bedömningsförmåga, också när det gäller den rätta gudstjänstformen, har sitt ursprung i detta livgivande och förnyande möte med Gud i Ordet (Rom. 12:2).

Har vi mött Gud i Ordet så väcker det både tacksamhet och bävan hos oss när vi i NT hör att vi i gudstjänsten står *inför Guds ansikte* (1 Kor. 14:25). Den levande Guden är mitt ibland oss

Den levande Guden är mitt ibland oss

(Matt. 18:20). Han är centrum i gudstjänsten, inte vi själva. Han talar till oss genom det förkunnade Ordet till väckelse, tro och andligt liv. Han erbjuder oss sin nåd genom Ordet och sakramenten. Och vi svarar med tillbedjan, bön, tack och sång.

Vilket uppförande passar sig när vi står inför Guds ansikte? Vilka yttre former påminner oss själva och våra barn om att vi har med en helig och nådig Gud att göra? Gudstjänstens yttre former skall avspegla Guds väsen och vårt förhållande till honom.

Har vi mött Gud i Ordet, och har vi förstått att detta ord är källan till kraft, förnyelse och liv i tron på Jesus, så förstår vi också hur rikt det är att gudstjänstens huvudsyfte enligt Bibeln är att låta oss möta och höra *Guds ord* (1 Kor. 14). Där måste ges tid och plats för den gemensamma bibelutläggningen genom kallade predikanter och för de troendes inbördes uppbyggelse genom vittnesbörd (1 Kor. 14:26–33, 1 Tim. 5:17). I en tid då många söker andlig kraft och hjälp i övergående karismatiska och meditativa upplevelser är det avgörande att bevara en klar blick för att hjärtat styrks genom den orubbliga nåden i Jesus (Hebr. 13:9).

Har vi upplevt den befrielse det innebär att ha med Gud att göra på församlingens grund så gläder vi oss över att *nattvarden* har en central plats i gudstjänsten i NT (Apg. 2:42–47, 20:7). Nattvarden förkunnar för varje tid det helt avgörande i den kristna tron: Att det är rest ett kors mellan Gud och oss. Att Jesus har vunnit en evig frid med Gud åt oss. Att hans blod rensar oss från all synd och öppnar dörren till paradiset. Att vår utsägliga skatt och rikedom är syndernas förlåtelse i Jesus. Rätt förvaltd och mottagen bevarar nattvarden oss, under alla förhållanden, i en fri evangelisk tro och en sund andlig inriktning.

Har vi levt med Gud ett tag så vet vi att vi ständigt behöver förnyelse i tron på Jesus för att kunna vittna om honom och tjäna honom

med glädje. Därför är det en djup tröst att gudstjänsten, enligt NT just är *de kristnas andliga kraft och förnyelsecentrum*, där de genom nådemedlen förnyas och uppbyggs i en frimodig och rik tro på Jesus (1 Kor. 14:12, Ef. 4:11–16, Kol. 3:16–17). Gudstjänstens primära målgrupp är de troende. Den är inte en evangeliserande händelse.

I NT möter vi inte något exempel på evangeliserande förkunnelse i en gudstjänst. Evangelisation sker i NT inte när församlingen samlas, utan när den sprids: Sju dagar i veckan 24 timmar om dygnet, överallt där de kristna går fram som ljus och salt i världen. Där vittnar de om Jesus och där förkunnar evangelister och apostlar evangeliet på gator och torg. Efteråt träffar de dem som vill höra mer för att samtala med dem. Gudstjänsten är öppen för ickekristna (1 Kor. 14:23), men dess grundläggande syfte är att förnya och bygga upp de troende i en rik och frimodig tro på Jesus. Just därigenom främjar den ett andligt kraftfullt och evangeliskt frigiort evangelisationsarbete – på NT:s tid såväl som idag.

I livet med Gud, märker vi att starka krafter både i världen och i vårt inre vill föra oss bort från tron. Därför ser vi det som en gåva att Gud i NT lovar att utrusta och ge oss *andliga ledare* i församlingen (Ef. 4:11–13). Ledarna har det övergripande ansvaret för församlingens liv, och därmed också för att gudstjänsten tjänar sitt av Gud förordnade syfte både med förkunnelse och bön, sång och musik. Sången i NT är inte i sig inriktad på att vara musikaliskt tilltalande och stimulerande utan på uppbyggelse och lovprisning (Kol. 3:16). I församlingarna sjöng man GT:s psalmer, som är rika på förkunnelse av Guds gärningar, men också hymner och andliga sånger. Vad som skulle sjungas var i sista hand ledarnas ansvar – och är så än idag.

Bibeln har mycket mer att säga om detta ämne. Vi behöver läsa och fundera över det. Vägen till en gemensam förståelse av dessa ting

Först och sist måste vi ta Guds ord till oss personligen

går genom ett gemensamt betraktande av Guds ord. Först och sist måste vi ta Guds ord till oss personligen, till andlig förnyelse och till mognad i andlig bedömningsförmåga: "Låt er förvandlas genom sinnets förnyelse, så att ni kan pröva vad som är Guds vilja" (Rom. 12:2).

Övers. från danskan Lisa Unosson. Bearb. av red.